

Bruselj, 1. oktober 2020
(OR. en)

11383/20

Medinstitucionalni zadevi:
2020/0132(NLE)
2020/0030(NLE)

SOC 586
EMPL 425
ECOFIN 872
EDUC 345

DOPIS

Pošiljatelj: generalni sekretariat Sveta
Prejemnik: delegacije

Št. predh. dok.: 10927/20
Št. dok. Kom.: 6418/20 - COM(2020) 70 final

Zadeva: Predlog SKLEPA SVETA o smernicah za politike zaposlovanja držav članic

V prilogi vam pošiljamo osnutek sklepa Sveta o smernicah za politike zaposlovanja držav članic, kot ga je dokončno oblikovala Delovna skupina za socialna vprašanja na seji 28. septembra 2020.

Spremembe glede na prejšnjo različico (dok. 10927/20 – na voljo samo v angleščini) so označene s **krepkim tiskom**, črtano besedilo pa z „[...]“.

Predlog

SKLEP SVETA

o smernicah za politike zaposlovanja držav članic

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 148(2) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju mnenja Evropskega parlamenta¹,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora²,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij³,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje⁴,

¹ UL C , , str. .

² UL C , , str. .

³ UL C , , str. .

⁴ UL C , , str. .

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Države članice in Unija si morajo prizadevati za razvoj usklajene strategije zaposlovanja ter zlasti za spodbujanje kvalificirane, usposobljene in prilagodljive delovne sile in trgov dela, **ki so usmerjeni v prihodnost in** se odzivajo na gospodarske spremembe, da bi dosegle cilje polne zaposlenosti in socialnega napredka, uravnoteženo rast in visoko raven varstva ter izboljšanje kakovosti okolja iz člena 3 Pogodbe o Evropski uniji. Države članice ob upoštevanju nacionalnih praks glede odgovornosti socialnih partnerjev obravnavajo spodbujanje zaposlovanja kot področje skupnega interesa in usklajujejo svoje delovanje v zvezi s tem v okviru Sveta.
- (2) Unija se mora boriti proti socialni izključenosti in diskriminaciji ter spodbujati socialno pravičnost in varstvo, enakost žensk in moških, solidarnost med generacijami in varstvo pravic otrok. Pri opredeljevanju in izvajanju svojih politik in dejavnosti mora Unija upoštevati zahteve, ki so povezane s spodbujanjem visoke stopnje zaposlenosti, zagotavljanjem ustrezne socialne zaščite, bojem proti revščini in socialni izključenosti, visoko stopnjo izobraževanja in usposabljanja **ter varovanjem človekovega zdravja**, kot določa člen 9 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

- (3) Unija je v skladu s Pogodbo o delovanju Evropske unije (PDEU) razvila in uvedla instrumente za usklajevanje ekonomskih politik in politik zaposlovanja. Kot del navedenih instrumentov te smernice za politike zaposlovanja držav članic skupaj s širšimi smernicami ekonomskih politik držav članic in Unije, določenimi v Priporočilu Sveta (EU) 2015/1184⁵, sestavljajo integrirane smernice. Države članice in Unijo naj bi usmerjale pri izvajanju politik, pri tem pa odražale soodvisnost držav članic. Nastali sklop usklajenih evropskih in nacionalnih politik in reform naj bi zagotovil ustrezno skupno kombinacijo trajnostnih ekonomskih politik in politik zaposlovanja, ki bi morala ustvariti pozitivne učinke prelivanja.
- (4) Smernice za politike zaposlovanja so skladne s Paktom za stabilnost in rast, obstoječo zakonodajo Unije in različnimi pobudami Unije, vključno s Priporočilom Sveta z dne 22. aprila 2013 o vzpostavitvi jamstva za mladino⁶, Priporočilom Sveta z dne 15. februarja 2016 o vključevanju dolgotrajno brezposelnih na trg dela⁷, Priporočilom Sveta z dne 19. decembra 2016 z naslovom Poti izpopolnjevanja: nove priložnosti za odrasle⁸, Priporočilom Sveta z dne 15. marca 2018 o evropskem okviru za kakovostna in učinkovita vajeništva⁹, Priporočilom Sveta z dne 22. maja 2018 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje¹⁰, Priporočilom Sveta z dne 22. maja 2019 o visokokakovostnih sistemih vzgoje in varstva predšolskih otrok¹¹ in Priporočilom Sveta z dne 8. novembra 2019 o dostopu delavcev in samozaposlenih oseb do socialne zaščite¹² **ter Priporočilom Sveta z dne 10. marca 2014 o okviru za kakovost pripravništev**¹³.

⁵ Priporočilo Sveta (EU) 2015/1184 z dne 14. julija 2015 o širših smernicah ekonomskih politik držav članic in Evropske unije (UL L 192, 18.7. 2015, str. 27).

⁶ UL C 120, 26.4.2013, str. 1.

⁷ UL C 67, 20.2.2016, str. 1.

⁸ UL C 484, 24.12.2016, str. 1.

⁹ UL C 153, 2.5.2018, str. 1.

¹⁰ UL C 189, 4.6.2018, str. 1–13.

¹¹ UL C 189, 5.6.2019, str. 4–14.

¹² UL C 387, 15.11.2019, str. 1–8.

¹³ UL C 88, 27.3.2014, str. 1–4.

- (5) Evropski semester združuje različne instrumente v krovni okvir za integrirano večstransko usklajevanje in nadzor ekonomskih politik in politik zaposlovanja. Evropski semester ob prizadevanju za okoljsko trajnostnost, produktivnost, pravičnost in stabilnost vključuje načela evropskega stebra socialnih pravic, vključno s tesnim sodelovanjem s socialnimi partnerji, civilno družbo in drugimi deležniki. Podpira uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja¹⁴. Ekonomske politike in politike zaposlovanja Unije in držav članic bi morale biti povezane s preходом Evrope na podnebno nevtralnno, okoljsko trajnostno in digitalno gospodarstvo, s čimer bi okrepili konkurenčnost, spodbujali inovacije, promovirali socialno pravičnost in enake možnosti ter preprečevali neenakosti in regionalne razlike.
- (6) Podnebne spremembe in z okoljem povezani izzivi, globalizacija, digitalizacija in demografske spremembe bodo preobrazili evropska gospodarstva in družbe. Unija in njene države članice bi morale sodelovati, da bi učinkovito obravnavale te strukturne dejavnike in po potrebi prilagodile obstoječe sisteme ob priznavanju tesne soodvisnosti gospodarstev in trgov dela držav članic ter s tem povezanih politik. Za to so potrebni usklajeni, ambiciozni in učinkoviti ukrepi politike tako na ravni Unije kot na nacionalni ravni, in sicer v skladu s PDEU in določbami Unije o ekonomskem upravljanju. Taki ukrepi bi morali zajemati spodbujanje trajnostnih naložb, obnovljeno zavezanost strukturnim reformam, ki se izvajajo v ustreznem zaporedju in izboljšujejo produktivnost, gospodarsko rast, socialno in teritorialno kohezijo, navzgor usmerjeno konvergenco in odpornost, ter uresničevanje fiskalne odgovornosti. Združevati bi moralo ukrepe na strani ponudbe in povpraševanja, pri tem pa upoštevati njihov vpliv na okolje in zaposlovanje ter socialne učinke.

¹⁴ Resolucija ZN A/RES/70/1.

- (7) Evropski parlament, Svet in Komisija **so [...] razglasili** evropski steber socialnih pravic¹⁵. V stebru je določenih dvajset načel in pravic v podporo dobro delujočim in pravičnim trgom dela ter sistemom socialnega varstva, ki so razvrščeni v tri kategorije: enake možnosti in dostop do trga dela, pošteni delovni pogoji ter socialna zaščita in vključevanje. Ta načela in pravice usmerjajo našo strategijo in zagotavljajo, da je prehod na podnebno nevtralnost, okoljsko trajnostnost, digitalizacijo in demografske spremembe socialno pošteni in pravični. Steber je referenčni okvir za spremljanje uspešnosti držav članic na področju zaposlovanja in socialnih zadev, za pospeševanje reform na nacionalni, regionalni in lokalni ravni ter za usklajevanje „socialne“ in „tržne“ razsežnosti v današnjem sodobnem gospodarstvu, vključno s spodbujanjem socialnega gospodarstva.
- (8) Pri reformah trga dela, ki vključujejo tudi nacionalne mehanizme določanja plač, bi bilo treba upoštevati nacionalne prakse socialnega dialoga in omogočiti potreben manevrski prostor za široko obravnavo socialno-ekonomskih vprašanj, vključno z napredkom pri trajnostnosti, konkurenčnosti, inovacijah, ustvarjanju delovnih mest, politikah vseživljenjskega učenja in usposabljanja, delovnih pogojih, izobraževanju in spretnostih, javnem zdravju in vključevanju ter realnih dohodkih.

¹⁵ UL C 428, 13.12.2017, str. 10.

- (9) Države članice in Unija bi morale zagotoviti, **da se ublažijo socialne posledice ter posledice za zaposlovanje in gospodarstvo, ki jih je povzročila kriza zaradi COVID-19,** ter da je preobrazba pravična in socialno poštena, ob tem pa okrepiti prizadevanja za **okrevanje ter** vključujočo in odporno družbo, v kateri so ljudje zaščiteni in sposobni predvideti in obvladati spremembe ter kjer lahko aktivno sodelujejo v družbi in gospodarstvu. Odpraviti bi bilo treba vse oblike diskriminacije. Zagotoviti bi bilo treba dostop in priložnosti za vse ter zmanjšati revščino in socialno izključenost (tudi med otroki), zlasti z zagotavljanjem učinkovitega delovanja trgov dela in sistemov socialne zaščite ter z odpravo ovir za udeležbo v izobraževanju, usposabljanju in na trgu dela, tudi z naložbami v predšolsko vzgojo in varstvo **ter digitalne spretnosti.** V luči **krize zaradi COVID-19** in glede na staranje družbe je še zlasti pomemben pravočasen in enak dostop do cenovno dostopne **dolgotrajne nege in** zdravstvenih storitev, vključno s preventivnimi ukrepi in spodbujanjem zdravja. Potencial invalidnih oseb, da prispevajo h gospodarski rasti in socialnemu razvoju, bi bilo treba izkoristiti v še večji meri. Na delovnih mestih v Uniji se pojavljajo novi ekonomski in poslovni modeli, spreminjajo pa se tudi delovna razmerja. Države članice bi morale zagotoviti, da se z delovnimi razmerji, ki izvirajo iz novih oblik dela, evropski socialni model ohrani in še okrepi.
- (10) Integrirane smernice bi morale biti podlaga za priporočila za posamezne države, ki jih Svet lahko naslovi na države članice. Države članice bi morale v celoti izkoristiti Evropski socialni sklad plus in druge sklade Unije, vključno s Skladom za pravični prehod in skladom InvestEU, da bi spodbudile zaposlovanje, socialne naložbe, socialno vključevanje, dostopnost, možnosti za izpopolnjevanje in prekvalifikacijo delovne sile, vseživljenjsko učenje ter visokokakovostno izobraževanje in usposabljanje za vse, vključno z digitalno pismenostjo in spretnostmi. Čeprav so integrirane smernice naslovljene na države članice in Unijo, bi se morale izvajati v partnerstvu z vsemi nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi organi ter tesnem sodelovanju s parlamenti, socialnimi partnerji in predstavniki civilne družbe.

- (11) Odbor za zaposlovanje in Odbor za socialno zaščito bi morala v skladu s svojimi pooblastili na podlagi Pogodb spremljati izvajanje zadevnih politik glede na smernice za politike zaposlovanja. Navedena odbora in druga pripravljalna telesa Sveta, vključena v usklajevanje ekonomskih in socialnih politik, bi morali tesno sodelovati. Ohraniti bi bilo treba dialog med Evropskim parlamentom, Svetom in Komisijo o politikah, zlasti v zvezi s smernicami za politike zaposlovanja držav članic.
- (12) Opravljeno je bilo posvetovanje z Odborom za socialno zaščito –

SPREJEL NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

Sprejmejo se smernice za politike zaposlovanja držav članic, kot so določene v Prilogi. Te smernice so del integriranih smernic.

Člen 2

Države članice upoštevajo smernice iz Priloge pri svojih politikah zaposlovanja in programih reform, o katerih poročajo v skladu s členom 148(3) PDEU.

Člen 3

Ta sklep je naslovljen na države članice.

V Bruslju,

Za Svet

Predsednik

Smernica 5: Spodbujanje povpraševanja po delovni sili

Države članice bi morale dejavno spodbujati trajnostno socialno tržno gospodarstvo ter olajševati in podpirati naložbe v ustvarjanje kakovostnih delovnih mest. V ta namen bi morale zmanjšati ovire, s katerimi se podjetja soočajo pri zaposlovanju, spodbujati odgovorno podjetništvo in resnično samozaposlovanje ter zlasti podpirati ustanavljanje in rast mikro-, malih in srednjih podjetij, tudi z dostopom do financiranja. Države članice bi morale dejavno spodbujati razvoj socialnega gospodarstva, pospeševati socialne inovacije in socialna podjetja ter podpirati take inovativne oblike dela, s tem pa ustvarjati kakovostne zaposlitvene možnosti in socialne koristi na lokalni ravni.

Glede na resne gospodarske in socialne posledice, ki jih je povzročila pandemija COVID-19, bi morale biti na voljo dobro zasnovane sheme skrajšanega delovnega časa in podobne ureditve, da bi ohranili zaposlenost, omejili izgubo delovnih mest in preprečili dolgoročne negativne učinke na gospodarstvo, podjetja in človeški kapital. Preučiti bi bilo treba dobro zasnovane spodbude za zaposlovanje in ukrepe za prekvalifikacijo, da bi podprli ustvarjanje delovnih mest med okrevanjem.

Obdavčitev bi bilo treba z dela preusmeriti na druge vire, ki bolj podpirajo zaposlovanje in vključujočo rast ter so usklajeni s podnebnimi in okoljskimi cilji, ob upoštevanju prerazdelitvenega učinka davčnega sistema, obenem pa zavarovati prihodke za ustrezno socialno zaščito in odhodke, ki pospešujejo rast.

Države članice, tudi tiste z vzpostavljenimi nacionalnimi mehanizmi zakonskega določanja minimalnih plač, bi morale zagotoviti učinkovito vključenost socialnih partnerjev na pregleden in predvidljiv način ter tako omogočiti ustrezno prilagajanje plač spremembam produktivnosti in zagotavljati poštene plače za dostojen življenjski standard, pri čemer bi morale posebno pozornost nameniti skupinam z nižjimi in srednjimi dohodki, da bi dosegli navzgor usmerjeno konvergenco. Ti mehanizmi določanja plač bi morali upoštevati gospodarsko uspešnost po regijah in sektorjih. Države članice bi morale pri določanju plač spodbujati socialni dialog in kolektivna pogajanja. Države članice in socialni partnerji bi morali ob spoštovanju nacionalnih praks in avtonomnosti socialnih partnerjev zagotoviti, da imajo vsi delavci ustrezne in pravične plače, tako da so neposredno ali posredno zaščiteni na podlagi kolektivnih pogodb ali ustreznih zakonsko določenih minimalnih plač, pri čemer se upošteva njihov učinek na konkurenčnost, ustvarjanje delovnih mest in revščino zaposlenih.

Smernica 6: Krepitev ponudbe delovne sile ter izboljšanje dostopa do zaposlitve, spretnosti in kompetenc

V kontekstu tehnološkega in okoljskega prehoda ter demografskih sprememb bi morale države članice spodbujati trajnostnost, produktivnost, zaposljivost in človeški kapital, tako da bi pospeševale relevantno znanje, spretnosti in kompetence v celotnem življenjskem obdobju ljudi ter se prilagajale sedanjim in prihodnjim potrebam trga dela. Države članice bi morale prav tako prilagoditi svoje sisteme izobraževanja in usposabljanja ter vlagati vanje, da bi zagotovile visokokakovostno in vključujoče izobraževanje, vključno s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem, ter dostop do digitalnega učenja. Sodelovati bi morale s socialnimi partnerji, izvajalci izobraževanja in usposabljanja, podjetji in drugimi deležniki, da se odpravijo strukturne pomanjkljivosti sistemov izobraževanja in usposabljanja ter izboljšata njihova kakovost in ustreznost glede na potrebe trga dela, tudi zaradi omogočanja okoljskega in digitalnega prehoda. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti izzivom, s katerimi se srečujejo učitelji, tudi z vlaganjem v njihove digitalne kompetence. Sistemi izobraževanja in usposabljanja bi morali vsem učečim zagotavljati ključne kompetence, vključno z osnovnimi in digitalnimi spretnostmi ter prečnimi kompetencami, saj se jih tako opremi za prilagodljivost in odpornost za celotno življenje. Države članice bi si morale prizadevati za okrepitev določb o individualnih pravicah do usposabljanja in zagotoviti njihovo prenosljivost pri prehodu na nov poklic, po potrebi tudi prek individualnih izobraževalnih računov. Vsem bi morale omogočiti, da predvidijo potrebe trga dela in se jim bolje prilagodijo, zlasti s stalnim prekvalificiranjem in izpopolnjevanjem ter zagotavljanjem integriranega usmerjanja in svetovanja, da bi podprli pravičen in pošten prehod za vse, okrepili družbene rezultate, obravnavali pomanjkanje delovne sile, izboljšali splošno odpornost gospodarstva na pretrese in olajšali prilagoditve, potrebne po krizi zaradi COVID-19.

Države članice bi morale spodbujati enake možnosti za vse z odpravo neenakosti v sistemih izobraževanja in usposabljanja, vključno z zagotavljanjem dostopa do kakovostne predšolske vzgoje. Morale bi zvišati ravni izobrazbe na splošno, zmanjšati število mladih, ki zgodaj opustijo šolanje, omogočiti lažji dostop do in zaključek poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter terciarnega izobraževanja in povečati udejstvovanje odraslih v nenehnem učenju, predvsem tistih iz prikrajšanih okolij in najmanj kvalificiranih. Ob upoštevanju novih zahtev digitalnih, zelenih in starajočih se družb bi države članice morale okrepiti učenje na delovnem mestu v svojih sistemih poklicnega izobraževanja in usposabljanja (tudi s kakovostnim, učinkovitim vajeništvom) ter povečati število diplomantov, zlasti žensk, s področja naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike tako na ravni poklicnega izobraževanja in usposabljanja kot v terciarnem izobraževanju. Države članice bi morale poleg tega povečati relevantnost terciarnega izobraževanja in po potrebi raziskav za trg dela, izboljšati spremljanje in napovedovanje potreb po spretnosti, povečati preglednost spretnosti in primerljivost kvalifikacij, vključno s tistimi, ki so bile pridobljene v tujini, ter zagotoviti več priložnosti za priznavanje in vrednotenje spretnosti in kompetenc, pridobljenih zunaj formalnega izobraževanja in usposabljanja. Morale bi nadgraditi ter povečati ponudbo in uvajanje prilagodljivega nenehnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja. Države članice bi prav tako morale podpirati nizko kvalificirane odrasle, da bi ti ostali ali postali dolgoročno zaposljivi, tako da poskrbijo za boljši dostop do kakovostnih izobraževalnih možnosti in za to, da se te možnosti dejansko tudi izkoristijo, in sicer z uvedbo „poti izpopolnjevanja“, kar vključuje oceno spretnosti, ponudbo izobraževanja in usposabljanja, ki je usklajena s priložnostmi na trgu dela, ter vrednotenje in priznavanje pridobljenih spretnosti.

Države članice bi morale brezposelnim in neaktivnim osebam zagotoviti učinkovito, pravočasno, usklajeno in prilagojeno pomoč, ki temelji na podpori pri iskanju zaposlitve, usposabljanju, prekvalifikaciji in dostopu do drugih podpornih storitev, pri čemer bi morale posebno pozornost nameniti ranljivim skupinam in ljudem, ki sta jih še posebej prizadela zeleni in digitalni prehod ter kriza zaradi COVID-19. Da se znatno zmanjša in prepreči dolgotrajna in strukturna brezposelnost, bi bilo treba čim hitreje in najkasneje po 18 mesecih brezposelnosti izvajati celovite strategije, ki zajemajo poglobljene individualne ocene brezposelnih oseb. Brezposelnost mladih in vprašanje mladih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposabljujejo, bi bilo treba še naprej reševati s preprečevanjem zgodnjega opuščanja šolanja in strukturnimi izboljšavami prehoda iz šolanja v zaposlitev, tudi prek doslednega izvajanja jamstva za mladino¹⁶.

Države članice bi si morale prizadevati za odpravo ovir in odvratilnih dejavnikov za udeležbo na trgu dela ter zagotoviti spodbude zanjo, predvsem za osebe z nizkimi dohodki, prejemnike drugega dohodka v gospodinjstvu in najbolj oddaljene od trga dela. Države članice bi morale podpirati delovno okolje, prilagojeno invalidom, vključno s ciljno usmerjeno finančno podporo in storitvami, ki invalidom omogočajo udeležbo na trgu dela in v družbi.

Obravnavati bi bilo treba problem razlike v stopnji zaposlenosti in plačilu med spoloma. Države članice bi morale zagotoviti enakost spolov in večjo udeležbo žensk na trgu dela, vključno z zagotavljanjem enakih možnosti in poklicnega napredovanja ter odpravo ovir za prevzem vodstvenih vlog na vseh ravneh odločanja. Zagotoviti bi bilo treba uresničevanje načela enakega plačila za enako delo ali delo enake vrednosti ter plačne preglednosti. Spodbujati bi bilo treba usklajevanje poklicnega, družinskega in zasebnega življenja tako žensk kot moških, predvsem z omogočanjem cenovno dostopnih in kakovostnih storitev dolgotrajne oskrbe ter predšolske vzgoje in varstva. Države članice bi morale staršem in drugim osebam z obveznostmi oskrbe omogočiti ustrezen dopust iz družinskih razlogov in prožne ureditve dela, da bi lahko usklajevali poklicno, družinsko in zasebno življenje, ter spodbujati uravnoteženo uveljavljanje teh pravic med spoloma.

¹⁶ UL C 120, 26.4.2013, str. 1.

Smernica 7: Izboljšanje delovanja trgov dela in učinkovitosti socialnega dialoga

Da bi imeli koristi od dinamične in produktivne delovne sile ter novih delovnih vzorcev in poslovnih modelov, bi morale države članice sodelovati s socialnimi partnerji v zvezi s poštenimi, preglednimi in predvidljivimi delovnimi pogoji, pri tem pa uravnotežiti pravice in obveznosti. Zmanjšati in preprečiti bi morale segmentacijo trgov dela, se boriti proti neprijavljenemu delu in navidezni samozaposlitvi ter spodbujati prehod na zaposlitve za nedoločen čas. Pravila o varstvu zaposlitve, delovno pravo in zadevne institucije bi morali zagotoviti ustrezno okolje za zaposlovanje in potrebno prožnost za delodajalce, da se lahko hitro prilagodijo spremembam v gospodarstvu, hkrati pa varovati pravice delavcev in zagotavljati socialno zaščito, ustrezno raven varnosti ter zdravo, varno in dobro prilagojeno delovno okolje za delavce, tudi glede na tveganja, ki jih predstavlja kriza zaradi COVID-19. Da bi v tej krizi ohranili delovna mesta in proizvodnjo, je treba spodbujati uporabo prožnih ureditev dela, kot je delo na daljavo. Preprečiti bi bilo treba delovna razmerja, ki vodijo do prekarnih delovnih pogojev, tudi v primeru platformnih delavcev in z bojem proti zlorabi atipičnih pogodb. V primeru nezakonite odpovedi bi bilo treba zagotoviti dostop do učinkovitega in nepristranskega reševanja sporov ter pravico do pravnega sredstva, vključno z ustrežno odškodnino.

Cilj politik bi moral biti izboljšati in podpreti udeležbo na trgu dela, usklajevanje ponudbe in povpraševanja na njem ter prehode znotraj njega, tudi v prikrajšanih regijah. Države članice bi morale učinkovito aktivirati tiste, ki lahko sodelujejo na trgu dela, in jim to udeležbo omogočiti. Države članice bi morale povečati učinkovitost aktivnih politik trga dela, tako da bi jih bolje usmerile, povečale njihov domet in obseg ter jih bolje povezale s socialnimi storitvami in dohodkovno podporo za brezposelne med iskanjem zaposlitve na podlagi njihovih pravic in odgovornosti. Države članice bi si morale prizadevati za učinkovitejše in uspešnejše javne službe za zaposlovanje, in sicer z zagotavljanjem pravočasne in prilagojene pomoči iskalcem zaposlitve, podpiranjem sedanjih in prihodnjih potreb trga dela in uvedbo upravljanja na podlagi uspešnosti.

Države članice bi morale brezposelnim zagotavljati ustrezna nadomestila za brezposelnost za razumno obdobje ter v skladu z njihovimi prispevki in nacionalnimi pravili o upravičenosti. Preučiti bi bilo treba začasno omilitev zahtev za upravičenost in podaljšanje trajanja nadomestila za ublažitev posledic pandemije COVID-19, vendar nadomestila za brezposelnost ne bi smela odvracati od hitre ponovne zaposlitve in bi jih morale spremljati aktivne politike trga dela.

Mobilnost učečih in delavcev bi bilo treba ustrezno podpreti, da se okrepijo spretnosti in poveča zaposljivost ter izkoristi celoten potencial evropskega trga dela, hkrati pa zagotovijo poštene pogoje za vse, ki opravljajo čezmejno dejavnost, in okrepi upravno sodelovanje med nacionalnimi upravami v zvezi z mobilnimi delavci, pri čemer se izkoristi podpora novo ustanovljenega Evropskega organa za delo. Mobilnost delavcev v kritičnih poklicih ter čezmejnih, sezonskih in napotnih delavcev bi bilo treba podpreti v primerih začasnega zaprtja meja zaradi pandemije COVID-19, ob upoštevanju vidikov javnega zdravja. Odpraviti bi bilo treba ovire za mobilnost v izobraževanju in usposabljanju, pri poklicnih in osebnih pokojninah ter priznavanju kvalifikacij ter poenostaviti priznavanje kvalifikacij. Države članice bi morale sprejeti ukrepe za zagotovitev, da upravni postopki delavcev iz drugih držav članic, tudi čezmejnih, ne bi po nepotrebnem ovirali pri zaposlovanju. Države članice bi morale poleg tega preprečevati zlorabe obstoječih predpisov in obravnavati temeljne vzroke za beg možganov iz nekaterih regij, med drugim z ustreznimi ukrepi za regionalni razvoj.

Na podlagi obstoječih nacionalnih praks ter za učinkovitejši socialni dialog in boljše socialno-ekonomske rezultate bi morale države članice zagotoviti pravočasno in tehtno vključenost socialnih partnerjev v oblikovanje in izvajanje zaposlitvenih, socialnih in, kjer je primerno, gospodarskih reform in politik, vključno s podpiranjem krepitve zmogljivosti socialnih partnerjev. Države članice bi morale spodbujati socialni dialog in kolektivna pogajanja. Socialne partnerje bi bilo treba spodbujati k pogajanjem za kolektivne pogodbe in sklepanju takih pogodb v zadevah, ki so zanje relevantne, pri tem pa v celoti spoštovati njihovo avtonomnost in pravico do kolektivnih ukrepov.

Države članice bi morale po potrebi in na podlagi obstoječih nacionalnih praks upoštevati izkušnje ustreznih organizacij civilne družbe na področju zaposlovanja in socialnih vprašanj.

Smernica 8: Spodbujanje enakih možnosti za vse, krepitev socialne vključenosti in boj proti revščini

Države članice bi morale spodbujati trge dela, ki so vključujoči in odprti za vse, tako da uvedejo učinkovite ukrepe za boj proti vsem oblikam diskriminacije in spodbujanje enakih možnosti za vse, zlasti za skupine, ki so na trgu dela premalo zastopane, ob tem pa ustrezno upoštevajo regionalno in teritorialno razsežnost. Zagotoviti bi morale enako obravnavo pri zaposlovanju, socialni zaščiti, zdravstvu in dolgotrajni oskrbi, izobraževanju ter dostopu do blaga in storitev ne glede na spol, raso ali narodnost, vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost.

Države članice bi morale posodobiti sisteme socialne zaščite, da bi zagotovile ustrezno, uspešno, učinkovito in trajnostno socialno zaščito za vse v vseh življenjskih obdobjih, s čimer bi spodbujale socialno vključenost in navzgor usmerjeno socialno mobilnost, motivirale za udeležbo na trgu dela, podpirale socialne naložbe, se borile proti revščini in odpravljale neenakosti, tudi z oblikovanjem davčnih sistemov in sistemov socialnih prejemkov ter ocenjevanjem distribucijskega učinka politik. Z dopolnjevanjem splošnih pristopov s selektivnimi se bo povečala učinkovitost sistemov socialne zaščite. Pri posodobitvi sistemov socialne zaščite bi si morali prizadevati tudi za izboljšanje njihove odpornosti na večplastne izzive, kot so tisti, ki so se pojavili zaradi izbruha COVID-19.

Države članice bi morale razviti in povezati tri razsežnosti aktivnega vključevanja: ustrezno dohodkovno podporo, vključujoče trge dela in dostop do kakovostnih podpornih storitev, prilagojenih individualnim potrebam. Sistemi socialne zaščite bi morali zagotavljati ustrezno socialno pomoč v obliki minimalnega dohodka za vse osebe z nezadostnimi sredstvi ter krepiti socialno vključenost s spodbujanjem aktivne udeležbe na trgu dela in v družbi, med drugim s ciljno usmerjenimi socialnimi storitvami.

Razpoložljivost cenovno ugodnih, dostopnih in kakovostnih storitev, kot so predšolska vzgoja in varstvo, zunajšolsko varstvo, izobraževanje, usposabljanje, stanovanja ter zdravstvo in dolgotrajna oskrba, je temeljni pogoj za zagotavljanje enakih možnosti. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti boju proti revščini in socialni izključenosti, vključno z revščino zaposlenih in otrok, tudi v zvezi s posledicami krize zaradi COVID-19. Države članice bi morale zagotoviti, da bi imel vsakdo dostop do osnovnih storitev, tudi otroci. Ljudem v stiski ali v ranljivem položaju bi države članice morale zagotoviti dostop do ustreznih socialnih stanovanj ali stanovanjske pomoči in rešiti problem energijske revščine. Pri teh storitvah bi morale upoštevati posebne potrebe invalidov, vključno z dostopnostjo. Posebej bi se morale posvetiti problematiki brezdomstva. Države članice bi morale zagotoviti pravočasen dostop do cenovno dostopnega preventivnega in kurativnega kakovostnega zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe ter pri tem ohraniti dolgoročno vzdržnost.

Glede na vse daljšo življenjsko dobo in demografske spremembe bi morale države članice zagotoviti ustreznost in vzdržnost pokojninskih sistemov za delavce in samozaposlene, ter ob tem ženskam in moškim zagotoviti enake možnosti za pridobivanje pokojninskih pravic, tudi v okviru dodatnih pokojninskih shem, in jim tako zagotoviti ustrezne prihodke v starosti. Pokojninske reforme bi bilo treba podpreti s politikami, katerih cilj je zmanjšati razlike v pokojninah med spoloma, in ukrepi za podaljšanje poklicnega življenja, na primer z dvigom dejanske upokojitvene starosti, in zagotoviti, da so skladne s strategijami aktivnega staranja. Države članice bi morale vzpostaviti konstruktiven dialog s socialnimi partnerji in drugimi zadevnimi deležniki ter omogočiti ustrezno postopno uvajanje reform.